

faa Lidt. Man troer, at det at leve paa Landet er Sundheden selv, fordi der er frisk Luft, langt mellem Stederne, der ligger Haver imellem, der kan Befolkningen aldrig lide Noget. Nei, det er ofte de allerbørste Steder. Ved at komme omkring i Byerne seer man, hvorledes Uhumsthederne ligge om paa Gaden, hvorledes Afløbene fra Møddingerne og andre Steder staae i Grøfter eller gaae til Vandsteder, hvorledes der paa de Steder, hvor der er Duffe om at rense, mangler det tilbørlige Afløb, og man vil forstaae, at disse stinkende Bøle fremskalde Sygdomme. — Jeg taler slet ikke om det Ubehagelige, men kun om de i allerhøieste Grad skadelige Følger, som foraarfages, og om det, som den ærede Rigsbogsmand (Tscherning) kaldte for det Nyttige; thi Menneskets Liv og dets Bevaren er dog noget Nyttigt. Man seer paa den anden Side, hvorledes Befolkningen bliver tilfreds, naar den kommer til at arbejde for at fjerne disse Uhumstheder og faaer nogen Støtte fra de Autoriteter, der hidtil have holdt sig tilbage; Møddingerne og Afløbene fra dem forsvinde bag Husene; foran dem anlægges der nette smaa Haver, saa at man paa eengang vinder det Smukke med det Nyttige; ganske vist skal man ikke forlaste det Nyttige for det Skønne, men heller ikke støde det Sidste fra sig, naar det kan skee uden Skade for det Første. Det er fornemmelig den fattige Deel af Befolkningen i Byerne, som lider ved, at det nu er saa vanskeligt at faae Afløbene ordnede, fordi den ikke kan affholde Udgifterne dertil. Hidtil har der ikke været anvist Midler til at afhjælpe dette Onde; men ere Sundhedsvedtægterne gennemførte paa et Sted derved, at Befolkningen ønsker det, er det naturligt, at Kommunen er villig til at bidrage for at hjælpe paa den Fattiges Begjæring om Udrensning. Troer den ærede Rigsbogsmand, at den fattige Mand vil klage over, at det koster ham nogle Dages Uleilighed for at tilveiebringe en Forandring, der i Marenes Løb vil forstaae ham og hans Familie Behagelighed og Velvære? Jeg tør forsikre den ærede Rigsbogsmand om, at det ikke blot er Bøgerne, som paastaae, at Sundheden lider under, at Sundhedsvedtægter ikke bestaae eller overholdes, men ogsaa Be-

folkningen. Naar den f. Ex. har seet, at den Ene efter den Anden af en Familie er bukket under for en Tifus, som har raset der i flere Aar, og nu paa eengang, ved at Rensning af en Grøft eller Ordning af et eller andet stinkende Afløb har fundet Sted, bemærker, at Sundheden bliver bedre, da bliver den opmærksom, thi det er efter almindelige menneskelige Begreber et Vidnesbyrd om, at der har været et Onde, som nyttigt er afhjælpet. Om ogsaa den ærede Rigsbogsmand vil finde, at Noget lugter fortræffeligt, og gjerne hver Dag besøger et slikt Sted for at lugte dertil, saa ville dog de Folk, der lide derunder, og hvis Børn gaae bort ved Døden, prise Sundhedsvedtægterne. Man skal derfor ikke slaae om sig med franske Forfattere fra 1834 og sige, at det ikke har Noget at betyde; her har Erfaringer andre Steder fra tilligemed vor egen viist os det Modsatte. Der er hos os en vid Mark for Virksomhed; man skal gaae roligt og forsigtigt tilværks, men bestandig have for Øie, at Alt, hvad der kan gøres uden overdrevne Bekostninger og uden at fortrædige Befolkningen (Tscherning: Hør!), skal gøres. Jeg veed, at den ærede Rigsbogsmand siger, at Virksomheden fortrædiges, men det er igjen en Feiltagelse. Overalt hvor jeg har seet Sundhedsvedtægterne gennemførte, har man i høieste Grad taget Hensyn til bestaaende Virksomhed; man har ikke søgt at fortrædige Industrien, hvor den engang var, man har tilladt Enhver, som engang har begyndt at drive en saadan Virksomhed, selv om den efter Sundhedsvedtægterne betragtedes som forðærvelig, at fortsætte dens Drift. Man har kun sagt, at naar der for Fremtiden skulde oprettes saadanne Fabriker, saa skal man vælge en anden Plads for dem end den tæt befolkede By, og den ville de kunne finde uden Besvær og i Reglen til billigere Pris end i Byen. Jeg kan ikke see, at der i et saadant Forbud skulde ligge noget stort Indgreb i den industrielle Virksomhed, navnlig naar det indskrænkes til færre Industrigrene, der naturligen bør have og i Reglen ogsaa ville have deres Plads uden for Byen. Det Allermindste, der kan være Tale om, er at give for 5 Aar endnu Bemyndigelse til at fortsætte den. Prøve, som ganske nyhlig er be-